

פרשת בראשית

בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ (א, א)

אמר רבי יצחק לא היה צריך להתחיל התורה אלא מהחודש הזה לכם, שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל, ומה טעם פתח בבראשית, משום כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים, שאם יאמרו אומות העולם לישראל לסטים אתם, שכבשתם ארצות שבעה גוים וכו' (רש"י).

לכאורה קשה הלא מה שקנה עבד קנה רבו, וא"כ אחר שנתן נח את כנען עבד עבדים לאחיו, אם כן אין זה גזילה מה שלקחו הארץ מהם.

ונראה ליישב, דכיון דגבי מצות התלוים בארץ כתיב וירשתה וישבת בה, א"כ מה שבא להם על ידי עבד שלהם אינו נקרא 'ירושה', כי לשון 'ירושה' משמע שהוא שלך מאבותיך. ומה שאמרו 'לסטים אתם' אין הכוונה לסטים ממש, אלא היינו דדרך לסטים לקחתם הארץ, ואינו בא לכם דרך ירושה.

ועוד יש לתרץ, דאף על גב שנח נתן את כנען עבד עבדים לאחיו, מ"מ לא נתן אותו עבד עבדים ליקח ארצו, דאם כן מה הועיל החלוקה שהיה נח מחלק הארץ לבניו כדאיתא ברש"י לקמן (יב, ו). אלא נתן אותו עבד עבדים חוץ מן הארץ שתהיה לכנען, כדי שתתקיים החלוקה שיחלוק להם הארץ, והוי כאילו נתן נח הארץ לכנען על מנת שאין לרבו רשות בו, ולפיכך לא היה לישראל רשות בארץ. ואף על גב דבמסכת קדושין אמרינן, אפילו נתן לו על מנת שאין לרבו רשות בו, קנה רבו, אלא אם כן אמר על מנת שתצא בו לחירות דלא קנה רבו, ו"ל דכיון שנתן אותו נח לעבד עבדים, וגם נח הוא שחלק הארץ לבניו, מסתמא בתנאי זה נתן אותו לעבד עבדים על מנת שיהיה לו הארץ, ונמצא שאם לוקחים ישראל את הארץ אינו עבד, ולפיכך לא זכה ישראל בה.

ועוד יש לומר כיון שנתן לכנען את הארץ לשיבה, הרי הוא כמי שנתן דבר לעבד על מנת שיצא בו לחירות, דלא דוקא על מנת שיצא בו, אלא כל שפירש מה יעשה בו העבד, לא קנה רבו המתנה. וכך מוכח בפרק קמא דקידושין, ונח כאשר חלק הארץ לבניו לא נתן לכנען הארץ אלא לשיבה, ולא לשאר דברים, ולפיכך לא היו יכולין ליטול

מקור: גור אריה